

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2021 r.,
na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.
w sprawie P. G. skazanego za przestępstwo z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
kasacji Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego
od prawomocnego postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2021 r.,
sygn. akt III KK 298/20 - pozostawiającego bez rozpoznania kasację obrońcy
skazanego P. G., adwokata M. M.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Izbie
Karnej Sądu Najwyższego do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 maja 2018 r., sygn. akt IV K (...), Sąd Okręgowy w G. uznał oskarżonego P. G. za winnego tego, że w dniu 19 stycznia 2014 r. w G. w zamiarze, aby inna ustalona osoba dokonała czynu zabronionego polegającego na wprowadzeniu do obrotu wbrew przepisom ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii znacznej ilości środków odurzających w postaci ziela konopi innych niż włókniste w ilości 6.476,16 gramów, swoim zachowaniem ułatwiał jego popełnienie poprzez zorganizowanie innej ustalonej osobie, która przywiozła do G. te środki odurzające i była w ich posiadaniu, noclegu w hostelu i zapłacenie za pobyt w nim oraz przekazanie tej osobie pieniędzy na jedzenie - czyn ten zakwalifikował z art. 18 § 3

k.k. w zw. z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii - i za to przy zastosowaniu art. 19 § 1 k.k. skazał oskarżonego na podstawie art. 56 ust. 3 w/w ustawy na karę 2 lat pozbawienia wolności i karę grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt II AKa (...), po rozpoznaniu apelacji obrońcy P. G. - adw. M. M. – utrzymał w mocy wyrok Sądu Okręgowego.

Wnioski o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego złożyli obrońcy tego skazanego: adw. M. M. i wstępujący do sprawy na tym etapie adw. R. B..

W dniu 4 marca 2020 r. odpis wyroku wraz z pisemnym uzasadnieniem został doręczony adw. R. B., a w dniu 9 marca 2020 r. - adw. M. M. (k. 6, 22 akt Sądu Apelacyjnego w (...) o sygn. WKK (...)).

Obaj obrońcy P. G. wnieśli w tej sprawie kasacje od wyroku Sądu odwoławczego. W dniu 6 kwietnia 2020 r. do Sądu Apelacyjnego w (...) wpłynęła kasacja autorstwa adw. R. B., nadana w urzędzie pocztowym w dniu 2 kwietnia 2020 r. Natomiast w dniu 20 kwietnia 2020 r. została złożona w urzędzie pocztowym kasacja adw. M. M.. Obydwa nadzwyczajne środki zaskarżenia zarządzeniem Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 4 maja 2020 r. zostały przyjęte, a ich odpisy polecono doręczyć stronom postępowania. Następnie zarządzeniem z dnia 7 września 2020 r. akta sprawy wraz z kasacjami obrońców przekazano zgodnie z właściwością do Sądu Najwyższego (k. 7, 12, 25 i 26 akt Sądu Apelacyjnego w (...) o sygn. WKK (...)).

Kasacja obrońcy skazanego P. G. adw. R. B. postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2021 r., sygn. akt III KK 298/20, została oddalona jako oczywiście bezzasadna, podobnie jak kasacja obrońcy innego skazanego w tej samej sprawie (k. 94 akt Sądu Najwyższego o sygn. III KK 298/20).

Natomiast postanowieniem z dnia 19 marca 2021 r., sygn. akt III KK 298/20, wydanym w składzie 1-osobowym przez Pana A. B., kasacja adw. M. M. na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k., została pozostawiona bez rozpoznania, jako wniesiona po terminie (k. 91-92 akt

Sądu Najwyższego o sygn. III KK 298/20). Powyższe orzeczenie - stosownie do brzmienia art. 430 § 2 *in fine* k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. - stało się prawomocne z datą jego wydania, gdyż nie przysługuje na nie zażalenie. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd Najwyższy podniósł, iż wskazany obrońca otrzymując w dniu 9 marca 2020 r. odpis orzeczenia Sądu odwoławczego wraz z uzasadnieniem - zgodnie z art. 524 § 1 k.p.k. - mógł wnieść kasację w terminie do dnia 8 kwietnia 2020 r. Wniesienie jej zaś po 30-dniowym terminie, tj. w dniu 20 kwietnia 2020 r., skutkowało pozostawieniem jej bez rozpoznania.

Od powyższego postanowienia Sądu Najwyższego kasację nadzwyczajną wniósł Prokurator Generalny. Na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. zaskarżył je w całości na korzyść skazanego P. G. i na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. oraz art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił:

- rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k., polegające na pozostawieniu bez rozpoznania kasacji adw. M. M. - obrońcy skazanego P. G., która wpłynęła do Sądu Najwyższego za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w (...) w dniu 20 kwietnia 2020 r., w związku z niezasadnym uznaniem, iż została ona wniesiona po terminie, który upłynął w dniu 8 kwietnia 2020 r., podczas gdy zgodnie z treścią art. 15z z ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 1 pkt 14 i art. 101 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r., poz. 568 ze zm.) oraz art. 68 ust. 7 w zw. z art. 46 pkt 20 i art. 76 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r., poz. 875 ze zm.), od dnia 31 marca 2020 r. do dnia 23 maja 2020 r. zawieszono bieg terminów procesowych i sądowych w postępowaniach karnych, co oznacza, iż nadzwyczajny środek zaskarżenia został wniesiony z zachowaniem terminu, o którym mowa w art. 524 § 1 k.p.k.

W konkluzji Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Najwyższemu celem rozpoznania kasacji tego obrońcy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

1/ Kasacja przedstawiona przez Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, co uprawniało do rozpoznania jej w trybie art. 535 § 5 k.p.k. i uwzględnienie w całości. Nie ulega wątpliwości, że dopuszczalne jest wniesienie przez podmiot nadzwyczajny, na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. kasacji na postanowienie Sądu Najwyższego o pozostawieniu kasacji bez rozpoznania z powodów wskazanych w art. 531 (*por. postanowienie Sądu Najwyższego składu 7 sędziów, z dnia 26 września 1996 r., II KKN 87/96, OSNKW 1997, z. 1 – 2, poz. 2*).

W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sądu Najwyższego podniesiono - „Kasację wniesioną przez obrońcę skazanego P. G. adw. M. M. należało pozostawić bez rozpoznania jako wniesioną po terminie. Pisemne uzasadnienie zaskarżonego kasacją wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 23 stycznia 2020 r. (sygn. II AKa (...)) zostało doręczone obrońcy w dniu 9 marca 2020 r. (k. 22 akt WKK (...)), trzydziestodniowy termin do wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia ekspirował zatem z dniem 8 kwietnia 2020 r. - tymczasem kasacja została złożona przez obrońcę po tym terminie, albowiem nastąpiło to w dniu 20 kwietnia 2020 r. (k. 25 akt WKK (...)). Nadzwyczajny środek zaskarżenia został wadliwie przyjęty (zarządzenie Zastępcy Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 14 lipca 2020 r., k. 56 akt WKK (...), *por. także zarządzenie z dnia 4 maja 2020 r., k. 26*). W związku z tym - w myśl przepisów art. 531 § 1 zd. pierwsze k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. - kasację obrońcy skazanego P. G. adw. M. M. Sąd Najwyższy na etapie postępowania kasacyjnego pozostawił bez rozpoznania, jako wniesioną po terminie”.

Na to postanowienie obrońca złożył zażalenie wskazując, że od dnia 14 marca 2020 r. do dnia 2 kwietnia 2020 r. bieg terminów procesowych był zawieszony (k. 100). W odpowiedzi na skargę wydano zarządzenie informujące obrońcę, że na postanowienia Sądu Najwyższego nie przysługują zażalenia.

Podkreślić należy, że stanowisko przedstawione w zaskarżonym postanowieniu jest całkowicie błędne. W tym konkretnym przypadku z uwagi na to, że pisemne uzasadnienie zaskarżonego kasacją wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 23 stycznia 2020 r. zostało doręczone obrońcy w dniu 9 marca 2020 r., termin do wniesienia kasacji upływał w dniu 1 czerwca (31 maja – niedziela). Termin na wniesienie kasacji nie „ekspirował” zatem w dniu wniesienia kasacji, tj. dnia 20 kwietnia 2020 r. Została ona zatem prawidłowo przyjęta przez Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) (k. 80 akt III KK 298/20). Słusznie też Przewodniczący Wydziału III Izby Karnej Sądu Najwyższego uznał tę kasację za spełniającą wymogi formalne (k. 85).

Trafnie w niniejszej sprawie skarżący wskazuje, że miało miejsce rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k., polegające na pozostawieniu bez rozpoznania kasacji adw. M. M. w związku z niezasadnym uznaniem, iż została ona wniesiona po ustawowym terminie.

Należy przypomnieć, że artykułem 1 pkt 14 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r., poz. 568 ze zm.), dodano przepis art. 15zżs do ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020 r., poz. 1842 t.j.). Przepis ten w ustępie 1 stanowił, że w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID bieg terminów procesowych i sądowych w: 1) postępowaniach sądowych, w tym sądownoadministracyjnych, 2) postępowaniach egzekucyjnych, 3) postępowaniach karnych, 4) postępowaniach karnych skarbowych, 5) postępowaniach w sprawach o wykroczenia, 6) postępowaniach administracyjnych, 7) postępowaniach i kontrolach prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, 8) kontrolach celno-skarbowych, 9) postępowaniach w sprawach, o których mowa w art. 15f ust. 9

ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych, 10) innych postępowaniach prowadzonych na podstawie ustaw - nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu na ten okres.

Na podstawie art. 101 w/w ustawy z dnia 31 marca 2020 r., przepis art. 15zss obowiązywał od dnia ogłoszenia nowelizacji, to jest od dnia 31 marca 2020 r. Tego dnia przestał biec termin 30-dniowy do wniesienia kasacji. Powyższy stan zawieszenia biegu terminów został zakończony ustawą z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r., poz. 875 ze zm.), która w art. 46 pkt 20 uchyliła w całości art. 15zss. Natomiast art. 68 ust. 7 regulował kwestię rozpoczęcia dalszego biegu terminów procesowych i sądowych przyjmując, że terminy w postępowaniach, o których mowa w art. 15zss (a więc także w postępowaniu karnym), których bieg uległ zawieszeniu na podstawie tego przepisu, będą dalej po upływie 7 dni od dnia wejścia w życie tej ustawy. Przepis art. 76 stanowił, że ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, co nastąpiło 15 maja 2020 r., a zatem omawiane przepisy weszły w życie w dniu 16 maja 2020 r. W rezultacie tego uregulowania w okresie od dnia 31 marca 2020 r. do dnia 22 maja (włącznie) 2020 r. zawieszony był bieg terminów procesowych i sądowych w postępowaniach karnych. Z powyższego wynikało więc, że terminy te zaczęły biec w dalszym ciągu od dnia 23 maja 2020 r. (*por. postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2020 r., II KZ 22/20, OSNK 2020, z. 9 – 10, poz. 44; NSA z dnia 25 marca 2021 r., II GZ 76/21, LEX nr 3153701*).

Przechodząc na grunt przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, że trafne jest stanowisko zaprezentowane w kasacji, iż omawiane przepisy powodowały, że „terminy procesowe lub sądowe do dokonania określonej czynności procesowej w stosunku do strony nie rozpoczynały swojego biegu, a gdy już biegły, ulegały zawieszeniu (spoczywaniu, nie biegły). [...] zawieszenie co do zasady nie niweczy rozpoczętego terminu do dokonania określonej czynności, który biegnie nadal z chwilą ustania przyczyny zawieszenia. Innymi słowy zawieszenie przesuwają termin na dokonanie określonej czynności o czas zawieszenia”.

Skoro obrońca skazanego P. G. otrzymał odpis wyroku Sądu odwoławczego wraz z uzasadnieniem w dniu 9 marca 2020 r., to od dnia 10 marca (początek biegu terminu) do dnia 30 marca (z dniem 31 marca następowało zawieszenie jego biegu), upłynęło 21 dni do wniesienia kasacji. Następnie termin ten nie biegł aż do dnia 22 maja 2020 r. (włącznie) i rozpoczął dalszy bieg z dniem 23 maja 2020 r. W tej sytuacji termin do wniesienia kasacji dla obrońcy skazanego - adwokata M. M. - upływał dopiero w dniu 31 maja 2020 r. Ponieważ w tym dniu wypadła niedziela, kasację można było złożyć, zgodnie z art. 123 § 3 k.p.k., w dniu 1 czerwca. Jest więc rzeczą oczywistą, że wniesienie kasacji przez obrońcę w dniu 20 kwietnia 2020 r., a więc w czasie, gdy bieg terminów procesowych był zawieszony, nastąpiło z zachowaniem terminu, o którym mowa w art. 524 § 1 k.p.k.

W podsumowaniu tych uwag należy stwierdzić, że uznanie, iż wniesienie skargi nadzwyczajnej przez adw. M. M. nastąpiło z uchybieniem ustawowego terminu, było błędne. W rezultacie doszło do rażącego naruszenia art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k., skoro kasacja ta z obrazą art. 531 § 1 k.p.k. została niezasadnie pozostawiona bez rozpoznania. Naruszenie prawa było rażące i miało istotny wpływ na treść orzeczenia, gdyż uniemożliwiło merytoryczne rozpoznanie prawidłowo wniesionej kasacji przez tego adwokata.

W rezultacie, Sąd Najwyższy uwzględniając kasację Prokuratora Generalnego wniesioną na korzyść skazanego, na mocy art. 537 § 2 k.p.k. uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Najwyższego i sprawę przekazał Izbie Karnej tego Sądu do ponownego rozpoznania.

2/ Niezależnie od faktu, że argumenty podniesione w kasacji okazały się trafne i uzasadniały uchylenie zaskarżonego postanowienia, Sąd Najwyższy z urzędu zwrócił uwagę, iż w niniejszej sprawie wystąpiła bezwzględna podstawa odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady sądu. Zgodnie z tym przepisem, sąd uchyla obarczone taką nieusuwalną wadą orzeczenie niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia. Nastąpi to wówczas, gdy skarżący, stawiając zarzut odwoławczy, nie podniósł tego uchybienia w środku odwoławczym, a takie uchybienie zaistniało w granicach zaskarżenia, a poza granicami zarzutów, albo gdy wystąpiło ono poza granicami zaskarżenia, a tego uchybienia nie dostrzegł

skarżący (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 grudnia 2020 r., V KK 512/20, LEX nr 3096960*). Obowiązek ten dotyczy również Sądu Najwyższego, który winien dokonać oceny, czy w sprawie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza także w wypadku wniesienia kasacji nadzwyczajnej przez jeden z podmiotów określonych w art. 521 § 1 k.p.k.

Jak już podniesiono, zaskarżone kasacją postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2021 r. dotknięte jest bezwzględną podstawą odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci wydania orzeczenia przez nienależycie obsadzony sąd. Podkreślenia wymaga, że dokonywana z urzędu kontrola ewentualnego wystąpienia bezwzględnej przesłanki odwoławczej musi dotyczyć również tego, czy sąd rozpoznający sprawę był sądem, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz w art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, a zatem, niezawisłym i bezstronnym sądem ustanowionym ustawą. W ramach tej kontroli nie sposób było nie dostrzec takiej okoliczności, że wydający w składzie 1-osobowym zaskarżone postanowienie Pan A. B. został powołany na sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa (dalej: KRS) ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3). Ukształtowanie KRS na skutek tej zmiany było przedmiotem szerokich rozważań w orzecznictwie Sądu Najwyższego - np. w sprawie III P 7/18 (OSNP 2020, z. 4, poz. 38) oraz w uchwale trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-41110-1/20, OSNKW 2020, z. 2, poz. 7). W uchwale tej Sąd Najwyższy stwierdził - „Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3)”.

Stosownie do treści art. 87 ust. 1 ustawy o Sądzie Najwyższym (tj. Dz.U. z 2021, poz. 154 – dalej: ustawa o SN), uchwała ta z chwilą jej podjęcia uzyskała moc zasady prawnej i wiąże każdy skład Sądu Najwyższego, dopóki nie nastąpi –

opisane normą art. 88 ust. 2 ustawy o SN – odstępianie od niej. Do dnia wydania niniejszego orzeczenia tryb taki nie został wdrożony, a zatem nie odstąpiono od powyższej zasady. W uzasadnieniu wskazanej uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego przeprowadzono szeroką i wszechstronną argumentację prawną, która doprowadziła do jej podjęcia. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę jest zatem związany podjętą uchwałą nie tylko z uwagi na jej moc wiążącą, ale również dlatego, iż akceptuje argumentację prawną w niej przedstawioną przy dostrzeżeniu, że nie zmienił się stan prawny, na tle której ją podjęto.

Przede wszystkim jednak należy zwrócić uwagę, że omawiana obecnie kwestia była już wcześniej przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. W tożsamej sytuacji prawnej Sąd Najwyższy zajmował konsekwentne stanowisko, że osoba powołana na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, nie może być uznana za spełniającą gwarancje wynikające z prawa jednostki do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionym ustawą. Tak np. w wyroku z dnia 21 lipca 2021 r., w sprawie II KK 208/20 (LEX nr 3207870), Sąd Najwyższy stwierdził - „Podstawowym, wręcz wyjściowym wymogiem zapewnienia oskarżonemu <<prawa do sądu właściwego>> w rozumieniu art. 6 Konwencji jest prawidłowość delegowania sędziego do orzekania pod względem formalnym i jego zgodność z wymogami ustawowymi. Przy dokonywaniu wykładni art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. konieczne jest uwzględnienie standardu <<prawa do sądu ustanowionego ustawą>>, wyrażonego w art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, w rozumieniu nadanym temu postanowieniu w orzecznictwie ETPCz. Ma to przede wszystkim na celu zrealizowanie zobowiązania wynikającego z art. 1 Konwencji, ale również zapobieżenie wnoszeniu skutecznych skarg do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i narażaniu Polski na ewentualne wydanie przez ten Trybunał orzeczeń stwierdzających naruszenie prawa oskarżonego do rzetelnego procesu”.

W szczególności należy przywołać tu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., w sprawie I KZ 29/21 (OSNK 2021, z. 10, poz. 41), w

którym Sąd przedstawił obszerny i pogłębiony wywód co do konsekwencji udziału w składzie Sądu Najwyższego osoby, która została powołana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na urząd sędziego SN na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami w/w ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. Argumenty tam zawarte zasługują na aprobatę i są w pełni akceptowane przez skład Sądu Najwyższego rozpoznającego niniejszą sprawę, gdyż mają fundamentalne znaczenie także w kontekście jej realiów faktycznych i prawnych. W orzeczeniu tym Sąd Najwyższy stwierdził – „W przepisach art. 29 § 2 i 3 ustawy o SN wskazano, że w ramach działalności Sądu Najwyższego lub jego organów niedopuszczalne jest kwestionowanie umocowania sądów i trybunałów, konstytucyjnych organów państwowych oraz organów kontroli i ochrony prawa (§ 2), a także niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości (§ 3). W kontekście rozumienia standardu z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności jasne jest, że normy te, pod groźbą sankcji, zabraniają prowadzenia ocen w zakresie, w jakim każdy sąd winien zbadać, czy dany sąd rozpoznający sprawę jest niezawisłym i bezstronnym sądem ustanowionym ustawą. Ustawodawca tworząc te normy chciał uniemożliwić stosowanie w określonym zakresie art. 6 ust. 1 tej Konwencji, co jest niedopuszczalne i sprzeczne z prawem (art. 9 Konstytucji RP); jest to zatem przykład ustawowego bezprawia (sankcja za przestrzeganie prawa wyższego rzędu). [...] konieczność dochowania konwencyjnego standardu rzetelnego procesu w aspekcie dostępu do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą wymaga, przy zastosowaniu art. 91 ust. 2 Konstytucji RP, odmowy zastosowania przepisów art. 29 § 2 i 3 ustawy o SN, a w dalszej konsekwencji, uchylenia zaskarżonego postanowienia, tak aby w dalszym postępowaniu skazany miał prawo do gwarancji z art. 6 ust. 1 EKPC. Podnieść przy tym należy, że wskazane przepisy art. 29 § 2 i 3 ustawy o SN są obecnie objęte także postanowieniem zabezpieczającym TSUE z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie C-204/21 R (lit. d postanowienia). Postanowienie to jest skuteczne i musi być respektowane przez Sąd Najwyższy, a wyrok Trybunału Konstytucyjnego w sprawie P 7/20 z dnia 15

lipca 2021 r. jest dotknięty taką samą wadą jak wyrok w sprawie U 2/20 (zasiadał w jego składzie J. Piskorski), a zatem już chociażby z tego powodu (...) nie wywołuje skutku z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP”.

W uzasadnieniu postanowienia przedstawiono logiczną i jednoznaczną argumentację dotyczącą niemożności powołania się i oparcia na orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r. w sprawie o sygn. akt U 2/20. Sąd Najwyższy wykazał bowiem - „skutek określony w art. 190 ust. 1 Konstytucji RP, wynikający z orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego w sprawach K 34/15 oraz K 35/15, winien powodować w konsekwencji stwierdzenie przez Sąd Najwyższy, iż w składzie Trybunału Konstytucyjnego wydającym wyrok w dnia 20 kwietnia 2020 r. (U 2/20) nie zasiadali prawidłowo wybrani sędziowie Trybunału (nie było żadnego z trzech prawidłowo wybranych), a zasiadał M. Muszyński oraz J. Wyrembak, którzy weszli na miejsce już obsadzone. To zaś oznacza, że przestrzegając Konstytucji RP w zakresie dotyczącym obsady Trybunału Konstytucyjnego (argumentacja wyroków w sprawach K 34/15 oraz K 35/15) Sąd Najwyższy nie może uznać, iż orzeczenie wydane w sprawie U 2/20 jest wyrokiem, którego treść objęta jest skutkiem wyznaczonym normą art. 190 ust. 1 Konstytucji RP. Nie można bowiem wiązać konieczności przestrzegania art. 190 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie wyroku w sprawie U 2/20, gdyż łączyłoby się to jednocześnie z naruszeniem art. 194 ust. 1 Konstytucji RP, wynikającym z orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego we wskazanych wcześniej sprawach. W takiej sytuacji Sąd Najwyższy uznaje, że wobec naruszenia art. 194 ust. 1 Konstytucji RP jedynym możliwym działaniem, w którym Sąd Najwyższy może dochować swoim orzecznictwem stanu zgodności z Konstytucją RP, jest konieczność uznania, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego wydany w sprawie U 2/20 nie wywiera skutków z art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji RP”.

W podsumowaniu tych uwag stwierdził Sąd – „mając na uwadze wskazane powyżej okoliczności, od strony formalnoprawnej Sąd Najwyższy w tym składzie nie jest związany wyrokiem w sprawie U 2/20, albowiem nie ma on mocy nadanej przez art. 190 ust. 1 Konstytucji RP. W tym stanie rzeczy uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. dalej obowiązuje i wiąże Sąd Najwyższy. Jej konsekwencją

musi być uchylenie zaskarżonego postanowienia z uwagi na to, że obarczone jest ono uchybieniem z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.”.

Taka wykładnia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. znalazła potwierdzenie w kolejnym orzeczeniu Sądu Najwyższego, a to w postanowieniu z dnia 29 września 2021 r., w sprawie o sygn. akt V KZ 47/21, (LEX nr 3230203), w którym zawarto również obszerne rozważania dotyczące skutku i znaczenia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., w sprawie o sygn. akt U 2/20, prowadzące do wniosku, że wyrok ten nie wywiera skutków z art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji RP.

Wykładnia pojęcia „prawa do sądu ustanowionego ustawą” dokonana została w sposób wiążący w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu. Na zależność gwarancji dla jednostki wynikających z tego prawa w aspekcie sposobu i mechanizmów powoływania sędziego Trybunał zwrócił uwagę w wyroku w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce z dnia 22 lipca 2021 r. (nr skargi 43447/19), gdzie podniesiono, że nie można osoby powołanej na urząd sędziego na mocy decyzji takiego organu, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) uznać za sędziego zasiadającego w składzie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (§ 284 wyroku). Trybunał powołał się przy tym w całości na argumentację przedstawioną wcześniejszej w wyroku w sprawie Guðmundur Andri Ástráðsson przeciwko Islandii z dnia 1 grudnia 2020 r. (nr skargi 26374/18, § 218). Wielka Izba Trybunału wyjaśniła zakres i znaczenie, jakie należy nadać pojęciu „sądu ustanowionego ustawą”. Trybunał powtórzył, że celem wymogu, aby „sąd” był „ustanowiony ustawą” było zapewnienie, „aby organizacja sądownictwa w społeczeństwie demokratycznym nie zależała od uznania władzy wykonawczej, ale aby była regulowana ustawą pochodzącą od Parlamentu”. Trybunał stwierdził, iż nieodłącznym elementem samego pojęcia „sądu” jest to, aby składał się on z sędziów wybranych na podstawie zasług - tj. sędziów, którzy spełniali wymogi kompetencji technicznych i integralności moralnej. Trybunał zauważył, iż im wyżej w hierarchii sądowniczej znajdował się dany sąd, tym bardziej wymagające powinny być kryteria wyboru (§ 214). W odniesieniu do terminu „ustanowiony”

Trybunał odniósł się do celu tego wymogu, którym była ochrona sądownictwa przed bezprawnym wpływem zewnętrznym, w szczególności ze strony władzy wykonawczej, ale także ustawodawczej lub wewnątrz samego sądownictwa. W związku z tym Trybunał stwierdził, że proces powoływania sędziów stanowi nieodłączny element pojęcia „ustanowiony ustawą” i wymaga ścisłej kontroli. Naruszenie prawa regulującego proces powoływania sędziów może spowodować, że udział danego sędziego w rozpatrywaniu sprawy będzie „nieprawidłowy”. W odniesieniu do wyrażenia „na mocy ustawy” Trybunał wyjaśnił, że trzeci składnik oznacza również „sąd ustanowiony zgodnie z prawem”.

Zdaniem Trybunału, prawo do rzetelnego procesu na podstawie art. 6 ust. 1 Konwencji musi być interpretowane w świetle Preambuły do Konwencji, która w swojej istotnej części deklaruje, że rządy prawa stanowią część wspólnego dziedzictwa Umawiających się Państw. Prawo do „sądu ustanowionego ustawą” jest odzwierciedleniem tej właśnie zasady rządów prawa i jako takie odgrywa ważną rolę w utrzymaniu podziału władzy oraz niezależności i legitymacji sądownictwa, co jest wymagane w społeczeństwie demokratycznym (§ 237). Trybunał przyjął, że chociaż prawo do „sądu ustanowionego ustawą” jest samodzielnym prawem na mocy art. 6 ust. 1 Konwencji, istnieje bardzo ścisła współzależność między tym prawem a gwarancjami „niezawisłości” i „bezstronności”. Chociaż wszystkie trzy elementy służą określonym celom jako odrębne gwarancje rzetelnego procesu sądowego, Trybunał dostrzegł wspólny łącznik obejmujący wymogi instytucjonalne art. 6 ust. 1, polegający na tym, że przyświeca im cel utrzymania podstawowych zasad rządów prawa i podziału władzy (§ 232 -233).

Przedstawione powyżej argumenty zaprezentowane w sprawie Guðmundur Andri Ástráðsson, Trybunał w Strasburgu powtórzył w wyroku w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (§ 257). W rezultacie potwierdzenia istniejącej już ugruntowanej wykładni art. 6 Konwencji Trybunał wskazał na wagę i istotność „przekonującej i mocnej argumentacji Sądu Najwyższego w wyroku z dnia 5 grudnia 2019 roku i uchwale z dnia 23 stycznia 2020 roku oraz wnioski tego sądu co do sprzeczności z prawem procedury powoływania sędziów do Izby Dyscyplinarnej - wnioski wyciągnięte po dogłębnej i starannej ocenie właściwego

prawa polskiego z perspektywy podstawowych standardów Konwencji oraz prawa UE, oraz przy zastosowaniu wskazówek i orzecznictwa TSUE - Trybunał uznał za ustalone, że w niniejszej sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa krajowego dla celów pierwszego kroku testu Ástráðssona” (§ 264). Istotą naruszenia prawa krajowego było właśnie zaangażowanie KRS jako organu pozbawionego niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej; już tylko to zaważyło na ustaleniu oczywistego naruszenia prawa polskiego. Stosując drugi etap testu ETPC badał, czy tak ustalona wada miała taką wagę, że stanowiła naruszenie prawa do „sądu ustanowionego ustawą”, a także, czy naruszenie to podważało samą istotę prawa do „sądu ustanowionego ustawą” (§ 266). Po uwzględnieniu szeregu okoliczności dotyczących zarówno treści przepisów ustawowych i konstytucyjnych, a także orzecznictwa sądów krajowych i międzynarodowych, jak również opinii wyrażanych przez organizacje pozarządowe, Trybunał podkreślił, że na mocy ustawy zmieniającej zasady wyboru sędziów do KRS, władza ustawodawcza i wykonawcza osiągnęły decydujący wpływ na skład KRS, a ustawa ta nie tylko usunęła dotychczasowy system przedstawicielski, ale także gwarancje niezawisłości sądownictwa w tym zakresie, co umożliwiło władzy wykonawczej i ustawodawczej bezpośrednio lub pośrednio ingerencję w procedurę powoływania sędziów (pkt 276). W konkluzji tego etapu testu, Trybunał w Strasburgu podkreślił, że rekomendację kandydatów do powołania sędziego - jako warunek *sine qua non* powołania - powierzono KRS, który to organ nie miał gwarancji niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej, co z kolei doprowadziło do nieprzestrzegania zasady podziału władzy i niezawisłości sądownictwa. Powoływanie sędziów w takiej procedurze jest niezgodne z art. 6 ust. 1 Konwencji, wpływając na cały proces i podważając legitymację sądu złożonego z tak powoływanych sędziów (pkt 276). Prowadząc trzeci etap testu ETPC wskazał, że żadna ze stron (rząd, skarżący) nie twierdziła, aby w prawie polskim istniała procedura, zgodnie z którą skarżący mógł zakwestionować rzekome uchybienie w procedurze powoływania sędziów (pkt 278). W świetle tego trzystopniowego testu, stwierdzając naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji Trybunał podkreślił, że istotą naruszenia prawa do sądu ustanowionego ustawą, jako sądu mającego wymóg niezawisłego i bezstronnego, jest rekomendacja KRS ukształtowanej na mocy

ustawy z 2017 r., a więc udział w procesie powołania sędziów organu, który nie daje gwarancji niezależności od władzy ustawodawczej i wykonawczej, i to ta wadliwa procedura powoływania sędziów miała taką wagę, że podważała samą istotę prawa do rozpoznania sprawy przez sąd ustanowiony ustawą (§ 280 i 283).

W cytowanym już postanowieniu z dnia 16 września 2021 r., w sprawie I KZ 29/21, Sąd Najwyższy powołując się na stanowisko Trybunału w Strasburgu wskazał jednocześnie, iż treść wyroku ETPC w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce i zawarta w nim argumentacja (choć w wyroku tym badano sprawę powołań do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego) jednoznacznie dowodzi, że tożsame naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji wystąpi w każdym przypadku osoby rekomendowanej na stanowisko sędziego przez KRS, którego kształt ustanowiony został nowelą z dnia 8 grudnia 2017 r. W konsekwencji więc taka osoba powołana na urząd sędziego i orzekająca w określonej sprawie, nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC.

W przedmiotowej sprawie rozpoznający ją skład Sądu Najwyższego stwierdza, że podziela w całości pogląd prawny przedstawiony w powyższych orzeczeniach. W podsumowaniu dotychczasowych uwag należy przyjąć, że ponieważ Pan A. B. na skutek naruszającej polskie prawo rekomendacji KRS został powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego (postanowienie Prezydenta RP z dnia 10 października 2018 r., nr (...)) okoliczność ta musiała skutkować stwierdzeniem, iż skazany P. G. nie miał zapewnionej gwarancji rozstrzygnięcia sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji). W rezultacie w sprawie wystąpiła bezwzględna przesłanka odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci sądu nienależycie obsadzonego.

Z wymienionych przyczyn orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.